

Vážený pan
Jakub Šebesta,
ministr
Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17
117 05 Praha 1

V Praze dne 15. února 2010

Vážený pane ministře,

obracíme se na Vás v souvislosti s oznámením státního podniku Lesy České republiky, že vypsali až desetileté tendry na takzvané komplexní dodávky lesnických činností.

Dlouhodobé desetileté smlouvy s jedním subjektem na územní jednotku jsou skrytým pronájmem státních lesů dodavatelským firmám, tedy krokem, který je lesním zákonem výslovně zakázán (§ 5, odst. 1). Státní podnik tím fakticky ztratí kontrolu nad hospodařením ve veřejných lesích.

Veřejné lesy ve správě LČR pokrývají 17 % české krajiny. Úkolem státního podniku je pečovat o zdravé lesy, které zajišťují dodávky dřeva i důležité služby. Slouží jako místo k výletům – do českých lesů se každý víkend vydávají čtyři miliony lidí – a zadržováním srážek chrání města i obce před povodněmi. Regulují místní klima, chrání půdu proti erozi a čistí vzduch i protékající vody od škodlivin. Domov zde má velká část naší fauny a flóry.

Ale uzavření dlouhodobých smluv či pronájem – skrytý nebo otevřený – posune zaměření lesů od veřejných služeb k pouhé produkci dřeva. Přirozeným zájmem dodavatelských firem je vlastní okamžitý zisk. Tomu podřizují i způsoby lesního hospodaření, jejichž následkem je často poškození lesů. Ani podmínky smluv tomu nezabrání. Dosavadní zkušenosti ukazují, že Lesy ČR nevypoví smlouvu kvůli poškození lesa velkým firmám. Uzavřením smluv o komplexních dodávkách (tedy prakticky předáním vybraného území do dlouhodobé správy) státní podnik navíc ztratí možnost zadáváním jednotlivých menších zakázek ovlivňovat technologie použité při těžbě a přibližování dřeva.

Odstrašující příklady podobného systému "hospodaření" jsou známé například ze Sibiře. Zavedení těchto metod ve střední Evropě považujeme za nemyslitelné. Silně poškodí postavení českého lesnictví mezi středoevropskými zeměmi. Ve svých důsledcích je v přímém rozporu s Evropskou lesnickou strategií, Mezinárodní konvencí o biologické rozmanitosti a doporučeními ministerských konferencí o ochraně lesů v Evropě. Jestliže takový postup prosazuje sám generální ředitel Lesů ČR, pak je třeba pochybovat o jeho kvalitě a schopnosti uvědomit si důsledek svého rozhodování.

Pro zodpovědnou správu veřejných lesů je mnohem vhodnější zadávat více menších krátkodobých zakázek prověřeným místním firmám a živnostníkům, o jejichž kvalitě se místní revírníci a lesní správci již přesvědčili. Lze tak pružněji reagovat na změnu podmínek v lesích (například kalamity) i cen na trhu se dřevem, jejich práci kontrolovat a vyžadovat plnění smluvních podmínek, než je tomu u silných firem, které dostaly velkou zakázku a revírníkovi či lesnímu správci byly prakticky dosazeny. Oznámené tendry navíc velmi znevýhodňují – až likvidují – právě drobné a střední firmy i živnostníky.

V oznámení tendrů se počítá, že dodavatelské firmy, které získají komplexní zakázku, budou od Lesů ČR samy kupovat stromy na tzv. lokalitě P, tj. samy si je pokácí, odkoupí a následně samy prodají. Tento způsob prodeje dřeva je nejméně transparentní a pro stát nejméně

výhodný.¹ Tratí při něm na množství, kvalitě i ceně prodávaného dřeva. Stát tímto způsobem daruje podstatnou část z potenciálního zisku z prodeje dřeva lesním akciovým společností. Peníze potom chybí jinde – zejména na činnosti ke zlepšení zdravotního stavu lesů, ochraně přírodního bohatství a posílení služeb pro výletníky.

Uzavření smluv podle vypsaných tendrů by torpédovalo Národní lesnický program (NLP), který na základě dlouhých jednání a shody mezi různými stranami – státními lesy, soukromými vlastníky, dřevařskými společnostmi, ekologickými organizacemi, vědci, mysliveckou jednotou a dalšími² – schválila vláda. Národní lesnický program je široká dohoda, jak ozdravit české lesy, zajistit konkurenceschopnost a sociální přínosy lesního hospodaření. Jedním z úkolů, které NLP řeší, je nastolit u Lesů ČR transparentní obchodní vztahy a ekonomicky efektivní systém prodeje dřeva. K tomu vytvořená expertní skupina nyní mimo jiné analyzuje možné varianty a připravuje návrh řešení, které má v červnu předložit. Současné vedení Lesů ČR se ale nyní snaží uzavřít smlouvy dříve, než expertní skupina dokončí svoji práci.

Lesy byly vždy zdrojem pracovních příležitostí pro český venkov. Vypsané tendry je likvidují právě v době, kdy venkov pracovními příležitostmi neopývá. Sociální pilíř NLP si klade za cíl „organizovat správu a obhospodařování lesního majetku, zejména státního tak, aby přispívala ke zvýšení zaměstnanosti z místních zdrojů „ (opatření 12.1), „zlepšit přístup místních firem k lesnickým zakázkám, zejména ve státních lesích“ (opatření 13.2) nebo „umožnit dostupnost dřevní hmoty pro místní podniky a občany především ve vazbě na státní vlastnictví lesů“ (opatření 13.3). Je evidentní, že uzavření smluv podle tendrů vypsaných generálním ředitelem LČR zavede stav přesně opačný, než požadují výše uvedená opatření schváleného NLP.

Uzavření dlouhodobých smluv ovšem představuje i významné riziko pro stát. Minulé roky ukázaly, že smluvní strany nejsou v neustále se měnících podmínkách (obtížně předvídatelné kolísání cen dřeva, přírodní kalamity apod.) schopné dodržet ani tříleté smlouvy, natož desetileté. Stát se při podpisu takových smluv vystavuje riziku soustavných soudních sporů a arbitráží.

Lesnickodřevařské firmy se snažily i v minulosti prosadit skryté formy pronájmu či privatizace veřejných lesů. Jan Mičánek, majitel největšího koncernu LESS a.s, v roce 2007 podepsal dokument, kde navrhoval skrytý pronájem státních lesů dřevařským firmám formou koncesí. Neuspěl s ním. V roce 2008 došlo k pokusu na poslední chvíli prosadit, aby z Národního lesnického programu byly vyškrtuty důležité body týkající se lesů v majetku státu: „zajistit transparentnost obchodních vztahů a efektivní systém prodeje dřevní hmoty“, „zachovat dosavadní podíl státních lesů“ a „v legislativě zachovat ustanovení o zákazu pronájmu státních lesů za účelem hospodaření“. Ani tehdy ale mocné firmy neuspěly.³

Navíc v Lesích ČR po nástupu současného vedení došlo k důležitým krokům, které státní podnik destabilizují a poškozují jeho pověst u veřejnosti:

- Nový generální ředitel Svatopluk Sýkora po svém jmenování do funkce provedl personální změny, při kterých důležité pozice ve vedení státního podniku předal přímo některým představitelům lesnickodřevařských firem. Krajským ředitelem LČR v Šumperku se stal ze dne na den Pavel Indra, prezident České asociace podnikatelů v lesním hospodářství, a Václav Šebek, bývalý viceprezident jedné z největších firem

¹ LČR argumentují vyhodnocením, které údajně prokázala výhodnost prodeje dřeva na lokalitě P. Komisi, která vyhodnocení prováděla, ovšem tvořili převážně zástupci dodavatelských subjektů, pro které je odkup dřeva na lokalitě P výhodný.

² Ilustrativní je, že ke shodě nedošlo v jediném bodě a u jediného účastníka. V otázce zákazu pronájmu a privatizace lesů nesouhlasil zástupce České asociace podnikatelů v lesním hospodaření, která sdružuje zejména právě lesní akciové společnosti.

³ <http://www.hnutiduha.cz/index.php?cat=zpravy&id=664&year=2008%3E%3Cspan%20class>

CE Wood, která se s LČR a státem soudí, přešel na místo krajského ředitele LČR na Jihlavsku.⁴ Naopak v nejvyšším vedení podniku již nejsou až na jednu výjimku žádní lesničtí odborníci.

- Dochází k destabilizaci podniku prodejem nemovitostí důležitých pro správu majetku – například hájoven revírníků, kterým hrozí, že budou muset do spravovaných lesů dojíždět. Tím ještě více ztrácí kontrolu nad svěřeným majetkem a prací dodavatelských subjektů. Prodej údajného nepotřebného majetku chce přitom generální ředitel v letošním roce zdvojnásobit a za rozprodaný majetek utržit 400 milionů korun.⁵
- Vedení podniku porušuje zákon č. 106/1999 Sb., když odmítá poskytovat informace o sporných zakázkách, výběrových řízeních atd. Například na konci loňského roku požádala skupina 84 odborníků a Hnutí DUHA postupem podle zákona 106/99 Sb., o zodpovězení 17 otázek týkajících se financování soukromé sbírky trofejí či soukromého koncertu jen pro zvané z veřejných peněz. Ačkoliv dávno vypršely lhůty, dodnes jsme neobdrželi odpověď. Obdobně vedení LČR neodpovídá na konkrétní otázky ani odbornému lesnickému časopisu Lesnická práce.

Řadoví zaměstnanci státního podniku si stěžují na vážný propad mezilidských vztahů a vztahů zaměstnanců k podniku.

Žádáme Vás proto, abyste neprodleně podnikl kroky, které zabrání obcházení zákonem zakázaného pronájmu veřejných lesů uzavřením pro stát nevýhodných desetiletých smluv. Nezbytné po našem soudu je, abyste:

1. Vydal pokyn k okamžitému zrušení vypsanych tendrů.
2. Odvolal generálního ředitele státního podniku, který k tomuto nepřijatelnému rozhodnutí přistoupil.

S pozdravem

Vojtěch Kotecký, Hnutí DUHA, programový ředitel
Václav Izák v.r., Český svaz ochránců přírody, místopředseda
Kateřina Ptáčková v.r., Zelený kruh, ředitelka

Prof. RNDr. František Sehnal, CSc., v.r., ředitel Biologického centra Akademie věd ČR
Prof. RNDr. Ing. Michal V. Marek, DrSc., v.r., ředitel Ústavu systémové biologie a ekologie AV ČR
Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., v.r., Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita Brno
Doc. Ing. Miroslav Svoboda Ph.D., v.r., Lesnická a dřevařská fakulta, Česká zemědělská univerzita Praha
Prof. em. Ing. Josef Fanta CSc., v.r., Univerzita ve Wageningen a Univerzita v Amsterdamu
Prof. RNDr. Karel Prach, CSc., v.r., Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice

Na vědomí:

Jan Fischer, předseda vlády
Jiří Papež, předseda Zemědělského výboru Poslanecké sněmovny
Libor Ambrozek, předseda Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny

⁴ Mf DNES, 23. 9. 2009

⁵ Hospodářské noviny, rozhovor s ředitelem Svatoplukem Sýkorou, 9. 12. 2009